

éves korában isgyalog járt be a hatkilométerre fekvő Bányácskáról—Széphalomról. Hivatalos szobájában a kályhán melegítette föl magával hozott ételét, sokszor íélig főzött burgonyát csupán.

A hálás utókortól 1907-ben kapott szülővárosában, Érsemjénben, egy kicsiny mellszobrot. A szobor leleplezésén ott volt a debreceni ősi kollégium is. Ekkor láttam Kazinczy Ferenc ősi kúriáját, a szobát, ahol a nagy agitátor született, elhanyagoltan, piszokban, idegen kézen.

Emlékét hirdesse ez a folyóirat is, amelyet a Tisza partján, a magyar rónaságon, Erdély menekült egyetemének professzorai és Szeged szabad királyi város írói és irodalombarátai hívtak életre, hogy ápolja a múlt értékeit és szolgálja a jövőt. Legyen folyóirata az apáknak és a fiaknak egyképen. Legyen egyik eszköze a vidék megerősítésének. Nagy nemzeti céljaink megvalósításának.

*

A *Széphalom* egy esztendő küzdelmeiből edzetten indul a második évfolyam elé.

BUDAPEST VAGY SZEGED?

Klebelberg Kunó gróf vezércikket írt a *Pesti Naplóba* (1927 szept. 25.) „Budapest vagy Szeged legyen-e a szellemi főváros?” címmel. A cikkből néhány részletet alább közlünk.

„...A budapesti hibák vidéki városainkban még nagyobb mértékben vannak meg, ezeknek a városoknak, egyes kivételektől eltekintve, kimondhatatlanul sávár a képe. Én azt hiszem, hogy a Budapestre sóvárgásnak részben az is az oka, hogy vidéki városainknak képe, ami csak belső bajoknak tükre, nem elégti ki az embereket. Tévedés az, hogy a bajok oka a szegénység. Hiszen nem egy vidéki városunkban aránylag a legköltségesebb épületek azok, amelyek leginkább bántják az ember szemét. A szakértelem és az ízlés hiánya a baj. A kultuszminisztériumnak egyik fontos feladata lenne, hogy esztétikai szempontokat vigyen bele vidéki városaink szabályozási tervébe és építkezési szabályrendeletébe.

Tiszteletreméltó kivétel Szeged, ahol a város főispánja, nagystílu polgármestere, Somogyi Szilveszter, kitünő mérnöki hivatala, eszményi harmóniában működnek a kultuszminisztériummal össze, hogy Tisza Lajos nagy művét, Szeged pompás szabályozását kiépítsük és így legalább Szegedből olyan várost csináljunk, amelyet Budapest mellett bátran meg lehet mutatni a Nyugat embereinek. Mennyi támadással kellett küzdenie Tisza Lajosnak, midőn az árvíz után Szeged szabályozásához hozzálátott. Ő ismerte Hausmann nagyszerű városrendezését Párisban, az újonnan hasított sokkilométeres avenueket, sugárútakat és ismerte Bécs bástyáinak helyén vezetett ringstrassekat, körútakat. Tisza Lajos mindezeket a városrendezési gondolatokat Szeged újjáépítésénél hihetetlen leleményességgel felhasználta és százestendőre előre vonta meg a kereteket. Nem elimérés, csak gáncs, csak gúny volt osztályrésze. Műveletlen emberek az arcába kacagtak ...

Budapesten a lágymányosi pocsolya az utolsó nagy szabad tér, tehát vagy lesz ott egyetemi város, vagy külföldi példák után indulva számolnunk kell azzal a veszteséggel, hogy tudományos életünk súlypontját Szegedre és Debrecenbe kell áthelyeznünk. Ez a két nagy alföldi város nemcsak telket adott az egyetemi építkezésekhez, hanem ötven százalékkal járult hozzá magukhoz az építési költségekhez is.

Budapest megkaphatja egyetemi városát, de áldoznia kell éppen úgy, mint ahogy kezdve Szegeden és Debrecenen, az ország második és harmadik városán, le egészen a dunántúli kis faluig, minden közösség becsülettel kiveszi a maga részét az ország szellemi újjáépítésének nagy munkájából...”